

Η Τηλλυρία στην Κυπριακή Ιστοριογραφία του 19ου αιώνα

[/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Κωστής Κοκκινόφτας - Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου

Η ανάπτυξη των ελληνικών γραμμάτων, που παρατηρήθηκε στην Κύπρο κατά το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα, συνέτεινε στην καταγραφή και διάσωση της ιστορίας και των παραδόσεων των κατοίκων πολλών κοινοτήτων του τόπου, όπως της περιοχής της Τηλλυρίας, για την οποία μέχρι τότε ελάχιστες πληροφορίες ήταν γνωστές, κυρίως από κείμενα αρχαίων συγγραφέων και αναφορές σε παλαιούς χάρτες. Η έρευνα στις έντυπες εκδόσεις της περιόδου αυτής απέδωσε εννέα σχετικά κείμενα, τα οποία, σε συνάρτηση με δημοσιεύματα εφημερίδων της εποχής και αναφορές σε έγγραφα και κατάστιχα, επιτρέπουν την ανασύνθεση της ιστορίας της και τη μελέτη της ζωής των ανθρώπων της. Είναι αξιοσημείωτο ότι πέντε από αυτά προέρχονται από βιβλία που εκδόθηκαν στην Αθήνα, ένα που τυπώθηκε στη Ρουμανία, ένα στην Αλεξάνδρεια και δύο στην Κύπρο.

Δημήτριος Μαργαρίτης

Ο πρώτος, από ό,τι έχουμε υπόψη μας, που αναφέρεται σε χωριά της περιοχής είναι ο γεννημένος στη Σμύρνη αγωνιστής του 1821, νομικός και πρόξενος της Ελλάδας στην Κύπρο τη δεκαετία του 1840, Δημήτριος Μαργαρίτης (1804-1863), στο βιβλίο «Περί Κύπρου διατριβή», που εξέδωσε στην Αθήνα, το 1849. Ο Μαργαρίτης εντάσσει τα χωριά της Τηλλυρίας στην επαρχία Χρυσοχούς, που σημειώνει ότι περιελάμβανε 55 περίπου μικρές κοινότητες με 3500 Χριστιανούς και 1500 Μουσουλμάνους κατοίκους. Όπως αναφέρει, αυτοί ασχολούνταν με τη γεωργία και την κτηνοτροφία και παρήγαγαν μετάξι, μαλλί, τυριά, δημητριακά, περιορισμένη ποσότητα κρασιού, βαμβάκι, σησάμι, κάνναβη και λινάρι. Αναφέρει επίσης, ότι η επαρχία της Χρυσοχούς ήταν η πτωχότερη του νησιού και οι περισσότεροι από τους κατοίκους της ζούσαν σε συνθήκες εξαθλίωσης και φτώχειας, «αληθείς τρωγλοδύται», κατά την έκφρασή του, μέσα σε σπήλαια στις πλαγιές των βουνών. Σημειώνει ακόμη, ότι οι περιηγητές ήταν σπάνιο φαινόμενο για την περιοχή, προφανώς επειδή δεν παρουσίαζε αρχαιολογικό και τοπογραφικό

ενδιαφέρον. Η τελευταία αναφορά επιβεβαιώνεται από τη μελέτη της περί Κύπρου περιηγητικής φιλολογίας, όπου συναντούμε ελάχιστες μαρτυρίες για την περιοχή, όπως του Άγγλου διπλωμάτη Αλεξάντερ Ντράμμοντ, το 1745, ο οποίος ταξίδεψε από την Πόλη της Χρυσοχούς προς τη Λεύκα και μνημονεύει στο οδοιπορικό του μόνο την κούραση του ταξιδιού. Τέλος, ο Έλληνας πρόξενος σημειώνει ότι τα ρυάκια της περιοχής μεταξύ της κωμόπολης της Λεύκας και του ακρωτηρίου του Ακάμα παρέσυραν μαζί τους κόκκους χρυσού, αφήνοντας να εννοηθεί ότι η περιοχή μπορεί να περιείχε κοιτάσματα του πολύτιμου αυτού μετάλλου. Ακόμη, περιλαμβάνει ανάμεσα στα σπουδαιότερα χωριά της Χρυσοχούς τον Πύργο και αναφέρει ότι διέθετε ορμητήριο στα παραθαλάσσια, παρέχοντας έτσι μια πρώτη μαρτυρία για την ύπαρξη μικρού φυσικού λιμανιού και για πιθανή εξαγωγή γεωργικών προϊόντων. Είναι αξιοσημείωτο, ότι μερικά χρόνια πριν από την ένταξη των χωριών της Τηλλυρίας στο διαμέρισμα της Χρυσοχούς, σε αυτό ανήκε μόνο ο Πωμός, ενώ τα υπόλοιπα για τα οποία υπάρχουν πληροφορίες, δηλαδή ο Πύργος – σημειώνεται ως «Πύργος και Αγία Μαρίνα» -, η Γαληνή, ο Λουτρός και το Αμπελικού, περιλαμβάνονταν στο κατηλλίκι της Λεύκας, όπως διαπιστώνεται από τα κατάστιχα των φορολογουμένων Χριστιανών κατοίκων του νησιού, των ετών 1825 και 1830, που σώζονται στο Αρχείο της Αρχιεπισκοπής Κύπρου. Στο κατηλλίκι Λεύκας, όπως σημειώνεται στο κατάστιχο του έτους 1864, που σώζεται στο ίδιο Αρχείο, φαίνεται ότι εντάχθηκαν τα περισσότερα χωριά και αργότερα, αφού αναφέρεται να ανήκουν σε αυτό ο Πύργος, που σημειώνεται ως «Πύργος λάκκοςΛινάρδου», η Γαληνή, ο Λουτρός, το Αμπελικού, το εκτουρκισθέν αργότερα «Άγιος Θεόδωρος Πύργου» και το «Χαλέρι Πύργου».

[Διαβάστε όλο το κείμενο εδώ...](#)